

ling, saa skulle disse Lærere være mig meget velkomne. Jeg er vis paa, at Forældrene nok skulle vide at vaage over Underviisningen med Hensyn til Børnenes Tro; det kan være det Samme, om Lærerne vil søge at fortælle dem Et og Andet, thi jeg troer ikke, at det fæster nogen Rod, naar Forældrene hjemme arbejde det imod; men jeg vil sige, har det danske Folk Lyst til at være Katholik, saa gad jeg vide, om noget Lovbud kunde forhindre det der. Jeg troer ikke, at der er en saadan Lyst tilstede; der ligger paa Bæsebordet en Masse Vidnesbyrd, indsamlede af Bisper, Præster og Lægfolk, hvilke paa det Tydeligste udtale, at det danske Folk vil beholde den Tro, hvori det er opødt, og som det urigtigen og vildledet havde troet, at det Spandette Lovforslag gik ud paa at fratage dem med Magt. Lad os, naar Katholikerne eller Jesuiterne komme, tage hele denne Bunte Adresser og vise dem den og sige; see her er det danske Folks Udtalelse (Latter), og lader os spørge dem, om de i Danmark troe at kunne gjøre en rig Host af Proselyter, og om de vel ville rikkere at sætte mange Penge paa et saadant Forsøg.

Cultusministeren: Det er ikke behageligt, og det er navnlig mig ikke meget naturligt, som jeg allerede har udtalt, istedetfor at forhandle Sagen selv, at fordybe mig i Betragtninger over, hvad enkelt Mand har sagt, og det er endnu mindre behageligt, at komme tilbage til saadanne Uttringer, naar de egentlig skulde være fremkomne paa et andet Punkt af Sagen, saa at man, ved at optage dem, næsten selv nødes til at forlade det Punkt af Forhandlingerne, hvorpaa man for Diebliffet staaer og bør bestræbe sig for at blive. Der er imidlertid af den ærede Rigsdagsmand, der har stillet det oprindelige Forslag, hvorfra alle disse Forhandlinger ere udgaaede, for saa Diebliffet siden fremsat saadanne Bemærkninger, at jeg har troet foreløbig, forinden jeg kommer til de her foreliggende Paragrapher, at burde med et Par Ord gjøre opmærksom paa, at der synes, at ligge Afskilligt i dem, som i sig selv er mindre klart og tillige røber en mindre klar Opfattelse af, hvad der fra min Side er blevet yttret. Det forundrede mig temmelig meget, at man imod den Paastand, at der ikke var

nogen Trang til en vis Lov for Folket, gjorde den Sætning gjældende, at Trangen maaskee var der desmere, fordi den ikke søltes, idet Folket kunde være saa nedfunket i en lænkebunden Trællestilstand, at det derfor ingen Trang sølte til Frihed. Det gjorde mig ondt at høre denne Bemærkning fremsattes saaledes, at den maatte faae en umiddelbar Anvendelse paa det danske Folks aandelige Tilstand; men det gjorde mig ogsaa ondt i en anden Henseende at høre Bemærkningen selv; thi jeg troer, at Friheden ikke er Noget, som man skal indpode et Folk udenfra, og sige, at det skal have den, skjøndt det ikke trænger dertil. Jeg troer, at Frihedsdriften boer i den menneskelige Natur, og at den vil og bør udvikle sig indenfra; man kan komme Udviklingen tilhjælp, men man kan aldrig give en større Frihed end den, hvortil Trangen kommer indenfra, naar Trangen faaer Lov til at gjøre sig gjældende; Trangen maa være der først, og Friheden og Løsningen af Baandene kommer bag efter. Der blev bemærket, at jeg, da jeg forbeholdt Kirken sin Ret til at yttre sig, havde omtalt den Meiningsforskjel, der er hos Theologerne, og det blev sagt, at det ikke var Theologerne, der skulde stemme; ja ganske vist; men, naar jeg har nævnt Theologerne, — og som Theolog betegner jeg Enhver, der med videnskabelig Kraft har søgt at udvikle den kristelige Lære i denne eller hiin Retning, — da har jeg nævnt dem som Repræsentanterne for den udviklede kirkelige Bevidsthed, og jeg har nævnet deres Strid som et Bevis paa den Strid, der finder Sted i Kirken og Menighedene selv; thi der vilde ikke være Strid mellem Theologerne, naar den ikke ogsaa berørte Menighedene, saa vilde det i det Ringeste ikke være nogen sand theologisk Strid. Og hvad nu denne Menighed angaaer, saa er den sandelig der tilstede, og det selv i de Punkter, som den ærede Taler berørte som utvivlsomme, og det selv hos dem, om hvilke han forudsætter, at de staae ham nær. Der er Theologer, — og jeg tænker herved blandt Andet paa et Skrift, som jeg ganske nylig har læst, — der med stor Kraft udvikle det borgerlige Egtteffabs Berettigelse, og bevise, at de ældste Christne have indgaaet borgerlige Egtteffaber; men, naar man læser til Enden, saa seer man dog derved en